

Négy és fél milliárdba kerülne a tíz szobor

(A Világ tudósítójától.) Művészkörökben sok szó esik mostanában arról, hogy a szobrászművészet legértékesebb része, a monumentális skulptúra jóformán teljesen elhanyagolódik, mert művészeink megfelelő megbízások és elhelyezkedési lehetőségek híján vagy kis plasztikai problémákkal, vagy a szerencsésebbek megrendelésre készült portré feladatokkal foglalkoznak, és egyre ritkábban nyílik alkalmuk, hogy valamely nagy emlékmű pályázatán vegyenek részt és a nagyméretű tervezetek világában próbálják erőiket. Az a néhány nyilvános emlék, amelynek ügye mostanában kerül dülöre, szintén olyan kevés lehetőséget ad, hogy nem igen buzdítja komoly munkára a szobrászokat. Néhány hősi emlék és nagyritkán egy pályázat kerül sorra mindössze és a mai súlyos viszonyok között bizony az is meggondolandó, hogy egy ilyen pályázat mintáinak, gipszöntvényeinek és kicsinyített másainak elkészítése érdemes kockázat-e még jelentékeny művész számára is, amikor esetleg a minimális összegű harmadik—negyedik díjjal kerül ki a pályázatról, vagy egyáltalában díjazatlanul kell hazavinnie falán sokhetes munkájának sok pénzbe kerülő anyagát.

Nincsenek emlékmű-pályázatok és nincsenek megbízások ilyen nagyarányú és nagy méretű művészet számára. Ez az általános panasz és indokolása a panaszszal szemben állandóan az, hogy maguk a dolgok annyira megdrágultak, az előállítási árak olyan horribilisek, hogy sem magánosoknak, sem testületeknek nem lehet hajlandósága ahhoz, hogy valamely nagyobb mű megalkotására teremtsen elő fedezetet, a régen meglévő pályázatok alapjai pedig pénzünk elértektelenedése következtében úgy megesőkkenek, hogy a legjobb esetben is csak nagyon kicsinyített mértékben volnának kivihetőek az eredeti nagy gondolatok.

De ha nem gondolunk is olyan nagy emlékművekre, mint amilyenek eredetileg az Erzsébet-szoborpályázatot elgondolták, bizonyos, hogy kisebb szoborművekben is kevés munkaalkalom kínálkozik magyar művészeknek. Az anyag- és előállítási árak meg-növekedésével szemben, amelyről kiderül majd, hogy nem is olyan aránytalan, egyéb

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Négy és fél milliárdba kerülne a tíz szobor*

Forrás:

Világ

Bn

1925. 2. 5.

és fontosabb oka is van ennek. Az általános pénzhiány és az általános rossz gazdasági viszonyok súlyosabb okok ennél, amikor főleg magyar intézményeknek és a magyar társadalomnak, sajnos, súlyosabb és nagyobb gondjai vannak, semhogy szoboralpítványokat tegyen és szobormű megbízásokat adjon. Amikor nincsenek olyan kitűnő alkalmak, mint amikor a millenium idején *Ferenc József* király alapítólevele megjelent, amely *kétszáz ezer koronát ajánlott föl tíz szobor megalkotására*. Nem érdektelen összevetni, ha ma akadna egy ilyen alapítvány, milyen összegeket kellene erre a megbízásra rászánnia. Kezdjük a dolgot ott, hogy eredetileg a király által följánlott összeg sem fedezte az összes költségeket és a kormány és a főváros főleg a nagyobb méretű szobroknál kénytelen volt néhány ezer koronával megtoldani a királyi adományt. Húsz ezer korona különben egy szoborért ma úgy hangzik, mintha valami megdöbbentően csekély összeg volna. Ha azonban a mai árakat aranykoronákba számítjuk, ki fog derülni, hogy ez az összeg minden paritáson fölül való áremelkedés ellenére sem olyan megdöbbentően nagy.

Békeidőben egy olyan szobor, mint a király által adományozott emlékek egy közép-méretű darabja, amelynek *főalakja három méter, talapzata körülbelül hét köbméter kő*, akkorigiban a művész honoráriuma nélkül *tizenháromezer koronába* került. Ebből maga a főalak anyaga és öntése *hatezer-nyolcszáz korona* (a bronz, amely ma húsz ezer korona, akkoriban egy korona volt kilonként). A kőalap köbméterenként *hat-száz koronába* került, ami *négyezerkétszáz koronát* tesz ki. Ehhez járult az alapozás és szállítás költsége, amely bőven kitellett *kétezer koronából*. Ha ehhez a tizenháromezer koronához *tízezer koronás művész-honoráriumot* számítunk, akkor nagyon tisztessége-

sen javadalmazott megbízásról volt szó. Ha a mai árakat összevetjük a régebbiekkel, arra fogunk rájönni, hogy az *áremelkedés magában az előállításban alig húsz százalékos és ezerhatszáz békekoronáért ugyanezt a munkát ma is kitűnően el lehet végezteni*. Magának a főalaknak megöntése száznegyven millió mai koronába kerül, ami nem egészen *nyolcezerháromezszáz aranykoronát* jelent. Itt tudniillik a munkabér változatlanul maradt meg, csak a hozzá szükséges anyagok, a *sellák, a viasz és a gipsz drágultak meg*. Ez a drágulás azonban szintén nem nagyobb, mint magánál a bronzanyagnál, ahol tizen-hétezer papírkoronáról húsz ezer koronára emelkedett. A *négvezerkétszáz koronás kőtalapzat ma tizenöt millióba*, a *hét köbméter tehát 105 millióba* kerül. Ezen a tételen úgy segítenek manapság, hogy kőanyagának haraszti mészkövet használnak, amelynek békében csak száz korona volt az ára köbméterenként. A föllállítás és szállítás költségei takarékosan *huszonöt millió koronával* oldhatók meg, így tehát a szobor összes költségei *kétszázhetven millió koronából telnék ki*, ami tizenhetes szorzószámot véve alapul, mintegy *tizenhatezer békekoronát* jelent. Ez a statisztika és összevetés, sajnos, azt bizonyítja, hogy a munkaalkalom teljes hiánya ilyen monumentális szobrászatban tulajdonképpen nem is az előállítási árak általános drágulásával, hanem sokkal inkább az általános gazdasági viszonyokkal van összefüggésben. A bemutatott szám adatok szerint, ha a szobrászi munka honoráriumát ugyanolyan összegbe vesszük, mint békében, *ami ma százhetven milliót jelentene, négy-száz-negyven millió koronából*, vagyis körülbelül *huszonhatezer aranykoronából* ma is el lehet készíteni egy ilyen szobrot, ami alig valamivel több, mint békében volt és mint amennyiért a királyszobrok egy-egy darabja elkészült.

Osztályozás

Tárgy

73

Hely

Idő

"1925"

Személy

Helyszám

Házinyomda 1923